

ΓΕ. Λ. ΘΕΣΠΙΩΝ

Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΤΜΗΜΑ Β2

ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 2018-19

Ερευνητική εργασία

«Παραβατικότητα – Εγκληματικότητα
στην εφηβεία»

ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΕΠΙΜΕΛΗΘΗΚΑΝ ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΗΣ Β' ΛΥΚΕΙΟΥ:

Κουτσούρη Παναγιώτα

Κωτσαδάμ Παναγιώτα

Λάμπρου Παναγιώτης

Μανάρα Αγγελική

Μαλέση Μαριτίνα

Μπεκρή Αικατερίνη

Πανούσης Χρήστος

Πελώνη Χριστίνα

Ρετέλας Αλέξανδρος

Σίνα Κλάρα

Σολωμός Αναστάσιος

Στάθη Άννα–Μαρία

Χατζή Δήμητρα

Χριστοδούλου Μαριάννα

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

Ζωγράφος Δημήτριος ΠΕ04.01

Εγκληματικότητα- Παραβατικότητα

Η παιδική και εφηβική ηλικία έχει πλέον αναγνωριστεί στην εποχή μας ως μία εξελικτική και μεστή προβλημάτων περίοδος της ζωής του κάθε ατόμου. Ο ανήλικος δεν είναι μικρογραφία του ενηλίκου, αλλά είναι ανθρώπινη ύπαρξη, ιδιόρρυθμος, με δική του λογική και ξεχωριστή προσωπικότητα, που ακριβώς γι' αυτό το λόγο έχει ανάγκη εξειδικευμένης μεταχείρισης και ειδικής προσέγγισης, η οποία να είναι προσαρμοσμένη και εξατομικευμένη στην προσωπικότητά του. Η προσωπικότητα αυτή βρίσκεται σε συνεχή διαμόρφωση, εξέλιξη και μεταλλαγή και επηρεάζεται σε σημαντικό βαθμό από τις επιδράσεις του περιβάλλοντος. Οι σωματικές και ψυχικές ιδιότητες και λειτουργίες του ανηλίκου ακολουθούν ίδιο ρυθμό, ώστε το άτομο όταν ενηλικιωθεί, ν' αποκτήσει προσωπικότητα της οποίας οι ιδιότητες, όχι μόνο ποσοτικά αλλά ποιοτικά διαφέρουν απ' αυτήν της παιδικής και εφηβικής ηλικίας. Ο ανήλικος αποτελεί ιδιόρρυθμη ανθρώπινη ύπαρξη και το «έγκλημα» που εκδηλώνει οφείλεται ως επί το πλείστον σε κοινωνικούς συντελεστές. Επιπροσθέτως η προσωπικότητά του δεν είναι πλήρως ολοκληρωμένη, η δε κατάλληλη μεταχείριση δύναται να οδηγήσει σε θετικό αποτέλεσμα. Ο έφηβος δεν είναι παιδί, ούτε ώριμος άνδρας, η δε ψυχολογία του διαφέρει εκείνης του ενηλίκου, όπως προαναφέραμε. Από την άλλη το γεγονός ότι οι έφηβοι συγκρούονται με την έννομη τάξη, υποδηλώνει ορμή για δράση και εκδήλωση δύναμης. Η νεανική ή ανήλικη παραβατικότητα είναι ένα πολυσύνθετο φαινόμενο με πολλές όψεις: φαινόμενο ατομικό, διατομικό και κοινωνικό. Αποτελεί σημείο που διασταυρώνονται ψυχολογικές και κοινωνιολογικές έννοιες. Έννοιες που αφορούν τον ανήλικο, την προσωπικότητά του, το πλαίσιο μέσα στο οποίο κοινωνικοποιείται, την επαφή του με τους κρατικούς φορείς εξουσίας (σύστημα δικαιοσύνης, επιμελητές ανηλίκων, αστυνομικές αρχές), την αντιμετώπιση απ' αυτούς, καθώς και την επίσημη αντίδραση της πολιτείας απέναντι σ' αυτούς που παραβαίνουν κοινωνικούς και νομικούς κανόνες. Ως εκ τούτου η προσέγγιση του φαινομένου της εγκληματικότητας παρουσιάζει αρκετές δυσκολίες. Ο Kraus (1977) αναφερόμενος στην ορισμό της παραβατικότητας ανηλίκων υποστήριξε ότι αυτή αποτελεί μια μορφή αντικοινωνικής και παρεκκλίνουσας συμπεριφοράς των ανηλίκων, μεταξύ των οποίων συμπεριλαμβάνεται η πρόκληση εναντίον των αρχών και η απειλή ενάντια στην ίδια τους την ασφάλεια. Από την άλλη πλευρά ο καθηγητής Γιάννης Πανούσης κάνοντας αναφορά στις μορφές αντικοινωνικής συμπεριφοράς των νέων, υποστηρίζει ότι: «Μολονότι κάθε πράξη εγκληματική, βίαιη ή επιθετική έχει και προβάλλει το δικό της συμβολισμό (και γι' αυτό είναι δύσκολο μέχρι αυθαίρετο ν' αφορίζουμε και να γενικεύουμε) στις περισσότερες μορφές νεανικής αντικοινωνικής συμπεριφοράς, υποβόσκει η ανάγκη ενηλικίωσης, μέσω της βίας και υποταγής του «άλλου», όπως επίσης και η ασυνείδητη - ίσως - υιοθέτηση αντιπαραθετικών ή συγκρουσιακών ή και αρνητικών αξιών από τις κρατούσες».

Είδη Παραβατικής Συμπεριφοράς:

Σχολείο

Παραβατική συμπεριφορά σε κοινωνικές και άλλες σχέσεις που διαδραματίζονται στο χώρο του σχολείου, εμφανίζεται μεταξύ:

- Μαθητή και εξουσίας (αργοπορίες, απουσίες, σκασιαρχείο, ανυπακοή).
  - Μαθητή και μαθημάτων (επανελημμένη ελλιπής προετοιμασία στο σπίτι, άρνηση συμμετοχής στις εκπαιδευτικές διαδικασίες).
  - Μαθητή και δασκάλου (χυδαίες εκφράσεις, ανάρμοστη συμπεριφορά, διατάραξη του μαθήματος).
  - Μαθητή και μαθητή (καβγάδες, απειλές, εκβιασμοί, βία).
  - Μαθητή και ιδιοκτησίας (κάψιμο βιβλίων, έλλειψη φροντίδας, καταστροφές, βανδαλισμοί).
  - Μαθητή και κοινωνίας (καταστροφή κρατικής περιουσίας).
- Στις συνειδήσεις των εμπλεκομένων στην εκπαιδευτική διαδικασία υπάρχει συχνά η προκατάληψη πως εκπαιδευτικός και μαθητές δεν είναι συνεργάτες αλλά αντίπαλοι, ακόμα και εχθροί.
- Δασκαλοκεντρική μορφή διδασκαλίας: Ο μαθητής νιώθει πως εμπλέκεται σε κάτι που δεν είναι δικό του αφού το χώρο και το χρόνο τον διαχειρίζεται ο εκπαιδευτικός, όπως αυτός κρίνει.
  - Αν ο εκπαιδευτικός είναι αυταρχικός και έχει τιμωρητική συμπεριφορά τότε οι σχέσεις που δημιουργούνται μεταξύ μαθητή και εκπαιδευτικού είναι σχέσεις αντιπάθειας ή και μίσους. Ο μαθητής παραβαίνει κανόνες για να εκδικηθεί τον μοναδικό εκπρόσωπό τους.
  - Ένας μαθητής με διαταρακτική συμπεριφορά ίσως και να είναι ένας μαθητής αποτυχημένος ή τον έχουν αντιμετωπίσει ως αποτυχημένο.
  - Αν ο εκπαιδευτικός αντιμετωπίσει κάποιο μαθητή ως αποτυχημένο ή κουτό ή επιθετικό, τότε ενδεχομένως και το παιδί να καταλήξει να φέρεται έτσι εξαιτίας του φαινομένου της αυτοεκπληρούμενης προφητείας.

Χαρακτηριστικές παραβατικές δραστηριότητες ανηλίκων:

1) Συμμορίες

Οι έφηβοι, κάποιες φορές και τα παιδιά, σε ορισμένες περιοχές (ιδίως σε υποβαθμισμένες συνοικίες μεγαλουπόλεων), έχουν την τάση να εντάσσονται σε συμμορίες οι οποίες επιδίδονται σε ποικίλες παράνομες δραστηριότητες: βανδαλισμούς, βιαιοπραγίες, συμπλοκές, ομαδικούς βιασμούς, ληστείες, κλοπές. Το φαινόμενο συνδέεται με τη ροπή των νέων να εκφράζουν με θεαματικό τρόπο την αντιπαράθεσή τους προς τους υπάρχοντες θεσμούς, την αναζήτηση ταυτότητας, την αμφιθυμική τάση τους προς την εξουσία (επιθυμούν να είναι ανεξάρτητοι και να ανήκουν κάπου, και να αποφασίζουν αδέσμευτα και να καθοδηγούνται). Το γιατί ορισμένοι νέοι προτιμούν μια συμμορία κακοποιών (και όχι ένα νεωτεριστικό όμιλο, ή μια ριζοσπαστική πολιτική κίνηση), μπορεί να αποδοθεί :

α) Σε ψυχολογικούς παράγοντες (π.χ. νέοι με ψυχοπαθητικά χαρακτηριστικά, που αναζητούν επικίνδυνους νεωτερισμούς, αδιαφορώντας για τις συνέπειες),

β) Σε προβλήματα της οικογενειακής ζωής (η ένταξη σε μια συμμορία μπορεί να είναι είτε μια ενέργεια ριζικής ρήξης με την οικογένεια και τις αρχές της, μια πράξη εκδίκησης εναντίον των γονέων, είτε να συνιστά μίμηση επιλογών αδελφών ή φίλων).

γ) Στις δυσκολίες προσαρμογής στην κοινωνική ζωή (π.χ. απόρριψη από τη σχολική κοινότητα). δ) Στην κυριαρχούσα υποκουλτούρα (η ένταξη σε μια συμμορία μπορεί να θεωρείται «τίτλος τιμής», που αποφέρει οφέλη και προνόμια).

2) Μαζικές πράξεις βανδαλισμού, (χουλιγκανισμός) από νέους ηλικίας 15-19 ετών,

συχνά ύστερα από μαζικές συγκεντρώσεις (συναυλίες ροκ μουσικής, ποδοσφαιρικούς αγώνες, διαδηλώσεις), αποτελούν συχνό φαινόμενο της σύγχρονης ζωής. Εκφράζουν την επιθετικότητα εναντίον μορφών ή συμβόλων εξουσίας ή πλούτου. Η ανωνυμία των ευκαιριακά δημιουργούμενων ομάδων, η αυξημένη πιθανότητα

ατιμωρησίας (εκδηλώνονται απρόσωπα, ως συμπαγής μάζα), η τάση για μίμηση, η ψυχοκινητική διέγερση που ενισχύεται από διάφορες συντρέχουσες καταστάσεις (τη συγκίνηση του αγώνα ή της συναυλίας, τα συνθήματα, την παρουσία εξοπλισμένων αστυνομικών, τη χρήση αλκοόλ ή ψυχοτρόπων), ευνοούν την εκδήλωση βίαιων ή καταστροφικών μαζικών αντιδράσεων.

Ειδική αναφορά γίνεται στην επικινδυνότητα των χουλιγκαν και στο ζήτημα της βίας στα γήπεδα. Μελέτες παρουσιάζουν αυτές τις ομάδες ως νέους που χωρίς να γνωρίζονται καθόλου μεταξύ τους ενώνονται σε μια ομάδα συνήθως περιστασιακά με ένα κοινό ιδεώδες και στόχο : τη βία για τη βία. Είναι ο τύπος του ρωμαλέου

συνήθως νέου με χαμηλότατη κατά κανόνα πνευματική, κοινωνική και ηθική στάθμη, που γίνεται επικίνδυνος γιατί, πάσχοντας ο ίδιος από ακρισία, γίνεται εύκολα όργανο και υποχείριο του οποιουδήποτε επιτήδειου αρχηγού. Σε έρευνα που έγινε στον ελληνικό χώρο στα τέλη της δεκαετίας του '80 καταρρίφθηκαν μερικά από τα στερεότυπα του χουλιγκαν. Οι νεαροί ακραίοι οπαδοί βρέθηκαν ότι ανήκαν σε οικογένειες με μάλλον υψηλό εισόδημα και το επίπεδο της εκπαίδευσής τους δεν διέφερε σημαντικά από τους συνομηλίκους τους, ενώ διαπιστώθηκαν προβλήματα στο οικογενειακό περιβάλλον και στις σχέσεις τους με τους συμμαθητές και τους καθηγητές.

3) Η **κλοπή** είναι ένα από τα πλέον συνηθισμένα αδικήματα των ανηλίκων. Η έξαρση κάποιων αναγκών (π.χ. για απίδειξη) σε συνδυασμό με τα περιορισμένα οικονομικά μέσα που έχουν στη διάθεσή τους οι έφηβοι, μπορεί να αποτελεί ένα από τα κίνητρα, κυρίως όμως ο νέος αποβλέπει στην πράξη και όχι στο αποτέλεσμα της. Μέσω αυτής μπορεί να ικανοποιεί επιθετικές ή και αυτοτιμωρητικές ενορμήσεις, να απευθύνει έκκληση για βοήθεια (όπως π.χ. στις περιπτώσεις που ο δράστης δεν λαμβάνει στοιχειώδη μέτρα προφύλαξης), να μετρά τις δυνάμεις του, να προκαλεί την εξουσία, να προσπαθεί να εντυπωσιάσει τους συνομηλίκους του ή να επιδιώκει να ενταχθεί σε μια παρέα παραβατών.

4) Οι περισσότερες **σεξουαλικές παραβατικές πράξεις** των εφήβων έχουν παρορμητικό χαρακτήρα. Το σώμα τους είναι πηγή έντονων διάχυτων ερωτικών ερεθισμών, χωρίς σαφή πάντα ετεροφυλική κατεύθυνση.

Τα ζητήματα που συνδέονται με τη σεξουαλική τους ταυτότητα και την επιρροή στο άλλο φύλο, τους γεννούν έντονο άγχος, αντιδράσεις πανικού και εκδραμάτισης. Αυτό ισχύει ιδίως για τους άρρενες, λόγω και της ισχυρής παραδοσιακής απέχθειας έναντι του φαινομένου της ανδρικής ομοφυλοφιλίας.

Οι νέοι βιώνουν την σεξουαλικότητα ως ένα σύνολο εμπειριών, διαθέσεων, καταστάσεων ταυτόχρονα σαγηνευτικό, μυστηριώδες, απειλητικό, επικίνδυνο και με την επίδραση των θρησκευτικών παραδόσεων, αμαρτωλό και «βρώμικο». Η ανικανοποίητη επιπλέον επιθυμία δημιουργεί εκνευρισμό, ντροπή, φόβο, γεννά επιθετικότητα, αντιδράσεις άρνησης, υποβάθμισης, εκχυδαϊσμού (όπως φαίνεται από το λεξιλόγιο που χρησιμοποιούν οι νέοι, και όχι μόνο αυτοί). Απόπειρες βιασμού, βιαιοπραγίες εναντίον του αντικειμένου της ερωτικής επιθυμίας που αποβλέπουν στην καθυπόταξη ή αποσκοπούν στην εκδίκηση, εκφράζουν συχνά το φόβο του νέου εφήβου για απώλεια του ελέγχου της κατάστασης, την ανησυχία του μήπως θεωρηθεί θηλυπρεπής, την ντροπή ή την απόγνωσή του για την αποτυχία ενός ερωτικού του διαβήματος. Ανάλογοι φόβοι των νέων κοριτσιών μπορεί να εκφραστούν με τη μορφή μιας χαώδους και ρηχής σεξουαλικής ζωής. Σε περίπτωση που υπάρχουν ψυχοπαθητικά χαρακτηριστικά προσωπικότητας, νοητική καθυστέρηση, ψυχική αποδιοργάνωση, κατάλληλη καθοδήγηση από το περιβάλλον, μπορεί να εμφανιστεί το φαινόμενο της πορνείας ανήλικων κοριτσιών ή αγοριών.

5) Πολιτική βία . Σωματική βία εναντίον μελών αντιπάλων παρατάξεων, εξύβριση, απείθεια προς τις αρχές, στα πλαίσια πολιτικών δραστηριοτήτων με πολιτικούς στόχους. Πολλές φορές οι πράξεις αυτές εκφράζουν την αφοσίωση του εφήβου στην ομάδα του και τα ιδανικά του, την αδιαλλαξία του έναντι των αντιπάλων. Ο ανώριμος διπολικός τρόπος σκέψης του εκφράζει την ανάγκη του για σταθερότητα, την εξιδανικευτική του διάθεση, την προσπάθειά του να διαμορφώσει μια συγκεκριμένη ταυτότητα, την τάση του να υποταχθεί σε μια ισχυρή εξουσία.

Έφηβοι με παρανοειδή δομή προσωπικότητας, ή έφηβοι που βρίσκονται στη λανθάνουσα φάση μιας εξελισσόμενης ψυχωσικής διαδικασίας, μπορεί να αναζητήσουν συναισθηματικό καταφύγιο σε ριζοσπαστικές ομάδες ή σε εξτρεμιστικές πτέρυγες πολιτικών και θρησκευτικών οργανώσεων και να γίνουν φανατικοί «σκληροπυρηνικοί» υποστηρικτές ακραίων απόψεων.

Τα ανωτέρω προφανώς δεν σημαίνουν ότι όλα ή τα περισσότερα άτομα, που υποστηρίζουν με αδιαλλαξία και συνέπεια τα ιδανικά τους, έχουν παρανοειδή δομή προσωπικότητας ή χαρακτηρίζονται από ανώριμο τρόπο σκέψης, ούτε ότι ο ριζοσπαστισμός ως πολιτική επιλογή υποκρύπτει οπωσδήποτε ψυχική ανωριμότητα. Εξάλλου και ο κομφορμισμός, ο πολιτικός συντηρητισμός, η συμβιβαστική διάθεση, μπορεί να αποτελούν επιλογές οι οποίες συγκαλύπτουν ψυχικές ανάγκες ή δυσκολίες. Η επίδειξη ωριμότητας, μετριοπάθειας ή ανεκτικότητας, μπορεί να συνιστούν εκλογικεύσεις που υποκρύπτουν παθητική-επιθετική διάθεση, ψυχοπαθητικό καιροσκοπισμό, φοβικές-αποφευκτικές τάσεις.

6) Η κατανάλωση και η διακίνηση απαγορευμένων ψυχοτρόπων ουσιών αποτελεί ένα συχνό αδίκημα της εφηβικής και της μετεφηβικής ηλικίας. Εκτός από τους τακτικούς χρήστες υπάρχουν και οι ευκαιριακοί οι οποίοι είναι και οι περισσότεροι. Συνήθως, η ευκαιριακή χρήση μιας απαγορευμένης ουσίας αποτελεί εκδήλωση της εφηβικής επαναστατικότητας, πράξη μίμησης ή συνέπεια της ύπαρξης κάποιων περιστασιακών δυσκολιών. Όταν ο δράστης αντιμετωπίζεται αδέξια (δραματοποίηση-αντιδράσεις πανικού-στιγματισμός), επιδεινώνονται οι συχνά διαταραγμένες σχέσεις με την οικογένεια, δημιουργείται ο κίνδυνος ώθησής του στον κόσμο της παρανομίας.

7) Η **δολοφονία** Σε ορισμένα κοινωνικά περιβάλλοντα (π.χ. γκέτο μεγαλουπόλεων) τέτοιοι φόνοι συμβαίνουν συχνά στα πλαίσια ξεκαθαρίσματος λογαριασμών, μεταξύ συμμοριών. Αρκετές φορές πρόκειται για πράξη που φανερώνει βαριά διαταραχή της προσωπικότητας του δράστη και τελείται υπό την επήρεια ψυχοτρόπων. Όμως συχνά εκφράζει και την απόγνωση, την οργή, την αυτοκαταστροφική διάθεση που κυριεύει τη νεολαία όταν ζει σε συνθήκες εξαθλίωσης και αδιεξόδου, που εμποδίζουν τον εφηβικό ναρκισσισμό να διοχετευτεί σε φαντασιώσεις, προσδοκίες και δραστηριότητες κοινωνικά αποδεχτές. Φονεύοντας τον όμοιό του, ο έφηβος σκοτώνει συμβολικά και τον εαυτό του. Θύτης και θύμα «απελευθερώνονται» με τραγικό τρόπο από τη μιζέρια και την αφόρητη πίεση της καθημερινότητας. Αναλόγου χαρακτήρα επιθετικότητα παρατηρείται στην σύγχρονη Ελλάδα μεταξύ συμμοριών εξαθλιωμένων μεταναστών, οι οποίες αλληλοεξοντώνονται. Σε ορισμένες περιπτώσεις ο φόνος εκφράζει μια αντίδραση απελπισίας και λυσσώδους οργής εναντίον αυτού που προσβάλλει άμεσα τον ίδιο τον δράστη ή πρόσωπα που συνιστούν ναρκισσιστική προέκταση του εαυτού του. Το θύμα μπορεί να είναι ένας πατέρας αλκοολικός, βίαιος αιμομίκτης, ένας εραστής της μητέρας ή της αδερφής.

ΑΙΤΙΑ ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΦΗΒΕΙΑ

Η παιδική αθωότητα είναι ένας μύθος που έχει καταρριφθεί προ πολλού. Αντίθετα η παιδική εγκληματικότητα έχει αυξηθεί σε τόσο μεγάλο βαθμό που προκαλεί απογοήτευση και τρόμο. Πολλοί είναι οι λόγοι που ωθούν τα παιδιά σε παραβατικότητα, παρανομία ακόμα και εγκληματικότητα. Οι αιτίες είναι πολλαπλές, όμως τον κύριο λόγο έχει η οικογένεια και η κοινωνία. Αν και ο νόμος έχει τις κατάλληλες προβλέψεις για τις παραβατικές ενέργειες των νέων, ο στόχος δεν είναι η τιμωρία αλλά μια σωστή και ισορροπημένη κοινωνία, ξεκινώντας από το κύτταρό της, τους νέους. Η προσωπικότητα του νέου βρίσκεται σε συνεχή διαμόρφωση, εξέλιξη και μεταλλαγή, και επηρεάζεται σε σημαντικό βαθμό από τις επιδράσεις του περιβάλλοντος. Οι σωματικές και ψυχικές ιδιότητες και λειτουργίες του ανηλίκου ακολουθούν ίδιο ρυθμό, ώστε το άτομο όταν ενηλικιωθεί, να αποκτά προσωπικότητα της οποίας οι ιδιότητες, όχι μόνο ποσοτικώς αλλά και ποιοτικώς διαφέρουν απ' αυτήν της παιδικής και εφηβικής ηλικίας.

Ποιοι είναι οι λόγοι που οι νέοι διατρέχουν κίνδυνο να αναπτύξουν παραβατική συμπεριφορά;

Αρχικά, σημαντικό ρόλο παίζουν οικονομικοί και κοινωνικοί παράγοντες. Φαινόμενα όπως η οικονομική κρίση, η πολιτική αστάθεια αλλά και η αποδυνάμωση θεσμών συνδέεται άρρηκτα με την αύξηση της πιθανότητας συμμετοχής των νέων σε εγκληματική δραστηριότητα.

Άλλοι παράγοντες είναι οι πολιτισμικοί. Ο εκσυγχρονισμός κάποιων παραδοσιακών κοινωνιών και οι απότομες αλλαγές μπορεί να μεταβάλλουν και τις αντιλήψεις των νέων για την πραγματικότητα.

Τα καταναλωτικά πρότυπα που δημιουργούνται από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης υπερβαίνουν τις οικονομικές δυνατότητες των περισσότερων οικογενειών. Δεν είναι λίγοι οι νεαροί που συλλαμβάνονται για κλοπή ώστε να αποκτήσουν μετρητά και να απολαύσουν έστω και για λίγο τον τρόπο ζωής που προβάλλεται από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Ένας ακόμη παράγοντας θεωρείται η αστικοποίηση. Τα υψηλά ποσοστά νεανικής εγκληματικότητας εμφανίζονται κυρίως σε αστικές κοινωνίες καθώς τα χαρακτηριστικά του αστικού περιβάλλοντος είναι ευνοϊκά για την ανάπτυξη τέτοιου είδους μορφών συμπεριφοράς που απορρέουν κυρίως από την αποδυνάμωση των πρωτογενών κοινωνικών σχέσεων, του ελέγχου, και την τάση προς την ανωνυμία.

Εδώ οφείλουμε να αναφέρουμε τον καταλυτικό ρόλο της οικογένειας. Σύμφωνα με μελέτες τα παιδιά που λαμβάνουν τη σωστή επιτήρηση των γονέων είναι λιγότερο πιθανό να εμπλακούν σε εγκληματικές δραστηριότητες. Αντιθέτως οι συνθήκες σε μία δυσλειτουργική οικογένεια, που χαρακτηρίζεται από συγκρούσεις, ανεπαρκή άσκηση γονικού ελέγχου, ασθενείς εσωτερικούς δεσμούς και πρόωρη απονομή αυτονομίας στο παιδί συνδέονται πολλές φορές με την παραβατικότητα.

Άλλος ένας παράγοντας που παίζει ουσιαστικό ρόλο είναι αυτός των μέσων μαζικής ενημέρωσης. Τόσο η τηλεόραση όσο και οι ταινίες, προωθούν την έννοια της απονομής δικαιοσύνης μέσω της φυσικής εξόντωσης των εχθρών.

Έρευνες έχουν καταλήξει στο συμπέρασμα ότι οι νέοι παρακολουθώντας τη βία τείνουν να συμπεριφέρονται περισσότερο επιθετικά. Τα θεάματα βίας και η επιθετική ενέργεια μπορούν εύκολα να μεταφερθούν στην καθημερινή ζωή, ωθώντας τους εφήβους να την ασκήσουν προσωρινά ή μόνιμα από αρκετές ώρες ως αρκετές μέρες. Οι νέοι που εκτίθενται καθημερινά στα προγράμματα βίας αρχίζουν να τη χρησιμοποιούν και οι ίδιοι θεωρώντας ότι είναι ένας τρόπος αποκατάστασης της δικαιοσύνης.

Είναι λοιπόν επιτακτική ανάγκη η πολιτεία να διαθέσει χρόνο και να επικεντρώσει το ενδιαφέρον της στο φαινόμενο της εφηβικής παραβατικότητας, κάνοντας ότι είναι δυνατόν για να την καταπολεμήσει.

Τα άτομα που προβαίνουν σε εγκληματικές ενέργειες παρουσιάζουν υψηλότερα ποσοστά χρήσης και εξάρτησης.

1. Τα εγκλήματα που σχετίζονται με συμπεριφορές βίας οι οποίες προέρχονται από τη χρήση ψυχοδραστικών ουσιών και κυρίως κοκαΐνης, αμφεταμινών καθώς και αλκοόλ. Ωστόσο δεν οδηγεί η χρήση ουσιών αυτή καθαυτή στο έγκλημα αλλά άλλοι ατομικοί και περιβαλλοντικοί παράγοντες επηρεάζουν το πως οι ουσίες αυτές θα επιδράσουν στη συμπεριφορά.
2. Τα εγκλήματα που συνδέονται με την οικονομική ανάγκη για αγορά ακριβών ουσιών εξάρτησης (συνήθως κλοπές). Ωστόσο πολλοί είναι οι χρήστες οι οποίοι συντηρούν τη χρήση τους με τις δικές τους νόμιμες οικονομικές πηγές.
3. Εγκληματικότητα η οποία συνδέεται με τις παράνομες αγορές ως μέρος παράνομης διακίνησης ναρκωτικών.
4. Εγκλήματα που σχετίζονται με τη χρήση, κατοχή, καθώς και οδήγηση υπό την επήρεια ουσιών. Σε αυτές τις περιπτώσεις οι ουσίες και η εγκληματικότητα συνδέονται μέσω της νομοθεσίας.

Είναι λοιπόν επιτακτική ανάγκη η πολιτεία να διαθέσει χρόνο και να επικεντρώσει το ενδιαφέρον της στο φαινόμενο της εφηβικής παραβατικότητας κάνοντας ό,τι είναι δυνατόν για να την καταπολεμήσει.

Το όφελος είναι διπλό: Πρώτον, λιγότεροι νέοι στους δρόμους που κάνουν χρήση ουσιών, προκαλούν ατυχήματα στην ασφάλτο και διαπράττουν ληστείες και δεύτερον, λιγότεροι απεγνωσμένοι γονείς που παρακολουθούν τα παιδιά τους να οδεύουν προς μία σκοτεινή κατεύθυνση από την οποία χωρίς τη συμβουλή κάποιου ειδικού είναι δύσκολο να τα φέρουν πίσω.

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ/ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ-ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Αιτίες και συνέπειες συμπλέκονται. Δημιουργούν ένα συνεχή φαύλο κύκλο, οξύνουν τις υπάρχουσες αντιθέσεις, αντιμετωπίζουν το σύμπτωμα και όχι τη ρίζα του προβλήματος. Η λογική της ισχύος παράγει βία. Πολλαπλές και οδυνηρές οι συνέπειες.

ΑΤΟΜΟ

- περιορισμός της ελευθερίας,
- επικράτηση ανασφάλειας, φόβου, δυσπιστίας, αισθήματος αδικίας
- ευτελισμός της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, καχυποψία, εσωστρέφεια, έλλειψη αρτιμέλειας
- κυριαρχία της απαισιοδοξίας, στέρηση της ηρεμίας
- εθισμός στα φαινόμενα της κοινωνικής παθογένειας (έγκλημα, κλοπή)
- δημιουργία ψυχολογικών προβλημάτων (πλήξη, άγχος, κατάθλιψη)

ΘΥΤΗΣ

- βρίσκεται σύντομα αντιμέτωπος με τη συνηθητοποίηση πως έχει χάσει την ανθρωπιά του.
- Επιφυλακτικότητα προς τους συνανθρώπους του
- Σωματικές βλάβες
- Στιγματισμός του ατόμου για μεγάλο χρονικό διάστημα (ή και για ολόκληρη τη ζωή του)
- Διακύβευση ζωής-θανάτου
- Φόβος να εκφραστούν ελεύθερα
- Αδυναμία διαμόρφωσης υγιούς και ολοκληρωμένης προσωπικότητας

ΚΟΙΝΩΝΙΑ

- Κρίση επικοινωνίας (διαπροσωπικές σχέσεις, διακρατικές σχέσεις)
- Πολιτιστική οπισθοδρόμηση (έλλειψη δημιουργικότητας, Μαζική κουλτούρα)
- Αδιαφορία για το κοινωνικό συμφέρον (κυριαρχία του ατομισμού)
- Διακυβεύεται η πολιτική σταθερότητα (επιθετικότητα, αναρχία) , αναστολή οικονομικής προόδου
- Μεγαλύτερη όξυνση των κοινωνικών αντιθέσεων, υποχώρηση των ανθρωπιστικών αξιών.
- Χαλάρωση των κοινωνικών κανόνων, αναποτελεσματικότητα των νόμων
- Πολλαπλασιασμός της βίας, αποσύνθεση του κοινωνικού ιστού.
- Εξοικείωση με τη βία και στην πιο κυνική μορφή της. Αποθέωση της βαρβαρότητας, εκδικητικότητα, ασυδοσία, φανατισμός.
- Η τρομοκρατία ακυρώνει τη δημοκρατία και τα κατοχυρωμένα δικαιώματα. Κυριαρχεί η ολοκληρωτική πεποίθηση «όλοι είναι εξίσου ένοχοι», αντίληψη που συσκοτίζει την αλήθεια και την πραγματικότητα.
- Υπονόμευση των ανθρωπιστικών ιδανικών, κρίση ανθρωπιστικών αξιών, παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων
- Αύξηση του ποσοστού της ενδοοικογενειακής βίας
- Αύξηση του ποσοστού του ηλεκτρονικού εκφοβισμού

- Καταστροφή δημόσιας περιουσίας
- Εξαφάνιση της κοινωνικής ευθύνης μέσα στη μάζα

ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Η εγκληματικότητα και η παραβατικότητα είναι δύο έννοιες που στη συνείδηση του πολίτη είναι συνυφασμένες με την αστυνομία και την προσπάθεια καταστολής τους.

Πριν όμως φτάσουμε στο σημείο της καταστολής τους, αφού δηλαδή έχει λάβει χώρα η πράξη, πρέπει να αναρωτηθούμε τι μπορούμε να κάνουμε για να προλάβουμε τέτοιου είδους παραβατικές συμπεριφορές, ξεκινώντας μάλιστα από τοπικό επίπεδο . Η **πρόληψη της παραβατικότητας αποτελεί έναν νέο τρόπο σκέψης** και αντιμετώπισης των καθημερινών προβλημάτων, για την ελληνική πραγματικότητα.

Τοπικά Συμβούλια Πρόληψης Παραβατικότητας

Τα Τοπικά Συμβούλια Πρόληψης Παραβατικότητας είναι εκείνα που εστιάζουν τη δράση τους στην πρόληψη του εγκλήματος και της παραβατικότητας. Έχουν προληπτικό, **συμβουλευτικό και ενημερωτικό χαρακτήρα** που επικεντρώνεται στη μείωση του αισθήματος φόβου των πολιτών αλλά και στη μείωση των ευκαιριών που ευνοούν τη δράση του εγκληματία και παραβάτη. Η **ευαισθητοποίηση των δημοτών** αποτελεί άμεση προτεραιότητα των Συμβουλίων. Η διαρκής και συνεπής παρουσία των μελών στις κλήσεις των πολιτών είναι απαραίτητη για την εύρυθμη λειτουργία των συμβουλίων. Πρέπει να γίνει γνωστό ότι τα μέλη των Συμβουλίων έχουν επιλεγεί βάσει της ιδιότητάς τους και έχουν άμεση και πλήρη γνώση του αντικειμένου. Η **συμμετοχή των πολιτών** στην προσπάθεια για πρόληψη του εγκλήματος κρίνεται απαραίτητη, αφού οι ίδιοι οι πολίτες χρειάζεται σε πολλές περιπτώσεις να μεριμνούν για την προφύλαξη τους, ώστε να ελαττώνεται η περίπτωση θυματοποίησής τους, αλλά και να λειτουργούν σε συλλογικό και συμμετοχικό επίπεδο λαμβάνοντας μέρος στις δράσεις που εκπονούνται από τα Τοπικά Συμβούλια Πρόληψης Παραβατικότητας. Σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να δίνεται η ιδέα στους συμμετέχοντες ότι ασκούν εξουσία, έχουν δικαιώματα αυτοδικίας ή ότι λειτουργούν κάτω από την έννοια του "χαφιεδισμού"!

Το κάθε Τοπικό Συμβούλιο Πρόληψης Παραβατικότητας αναλαμβάνει ορισμένες δραστηριότητες για τη διεξαγωγή, ανάπτυξη και προβολή του έργου του που είναι οι ακόλουθες:

- **Καθιέρωση ημερίδων**
- **Ανταλλαγή ενημερωτικού εγγράφου για θέματα τεχνογνωσίας**
- **Προβολή** των Το.Σ.Π.ΠΑ. μέσω τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών μηνυμάτων και γνωστοποίηση της ύπαρξής τους στο ευρύ κοινό των δημοτών.
- Η προβολή των Το.Σ.Π.ΠΑ. από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης θα μπορούσε να ακολουθείται από ένα **ενδεικτικό σήμα αναγνώρισης των Συμβουλίων** όπως συμβαίνει σε αντίστοιχες περιπτώσεις στο εξωτερικό.
- Δίνεται η δυνατότητα στους δημότες να έλθουν σε επαφή με τους υπεύθυνους του Το.Σ.Π.ΠΑ. κάθε διαμερίσματος, ώστε να μπορούν να συμμετάσχουν στα προγράμματα και στις δράσεις του κάθε Το.Σ.Π.ΠΑ. Τα Συμβούλια με τη σειρά τους θα μπορούν να παρέχουν πιστοποιητικά συμμετοχής σε όσους επιθυμούν εθελοντικά να ενισχύσουν το έργο και τις δράσεις των Το.Σ.Π.ΠΑ.
- **Δημιουργία μηνιαίου ενημερωτικού φύλλου** από τα Το.Σ.Π.ΠΑ. του κάθε δημοτικού διαμερίσματος με αναφορές σε παραβατικές και εγκληματικές συμπεριφορές που διεπράχθησαν στο κάθε διαμέρισμα, ύστερα από ενημέρωσή τους από τα τοπικά Αστυνομικά Τμήματα μέσω δελτίου τύπου αλλά και τα προβλήματα που οι ίδιοι κατέγραψαν. Παράλληλα, εμπειρεύονται συμβουλές πρόληψης για τους δημότες του κάθε διαμερίσματος και σχετικές πληροφορίες με τηλέφωνα και διευθύνσεις. Εφιστούμε την προσοχή τους για τα ήδη υπάρχοντα προβλήματα αλλά και μέσω των φυλλαδίων ενημερώνουμε και για τις νέες εγκληματικές τάσεις που παρατηρούνται π.χ. δημιουργία συμμορίας ανηλίκων σε κάποια γειτονιά ή σχολείο που δεν αντιμετώπιζε έως τώρα το συγκεκριμένο πρόβλημα. Το ενημερωτικό αυτό φύλλο θα διατίθεται από τα Διαμερίσματα.
- Σύνδεση των επιμέρους διαμερισμάτων τόσο με τη **Δημοτική Αστυνομία** όσο και με τα **Αστυνομικά τμήματα** της κάθε περιοχής για καθημερινή ενημέρωση και επικοινωνία των μελών για ένα εύστοχο σχέδιο δράσης των Συμβουλίων και επαρκής ενημέρωση των πολιτών του κάθε διαμερίσματος.
- Είναι αναγκαία η επικοινωνία όλων των Το.Σ.Π.ΠΑ. μεταξύ τους και με εκείνα της περιφέρειας καθώς επίσης και με τα κατά τόπους Αστυνομικά Τμήματα και τη Δημοτική Αστυνομία. Έτσι λοιπόν κρίνεται απαραίτητη η **δημιουργία μίας ηλεκτρονικής διεύθυνσης** αποκλειστικά για το Το.Σ.Π.ΠΑ. του κάθε διαμερίσματος.
- **Καθιέρωση επισκέψεων** των μελών Το.Σ.Π.ΠΑ. **σε σχολεία** το μήνα σε **κέντρα ηλικιωμένων, λέσχες φιλίας, τοπικούς συλλόγους** όπου ενημερώνουν και ενημερώνονται για τυχόν παραβατικές συμπεριφορές, αναπαράγουν βίντεο με θεματικές που αναφέρονται ξεχωριστά στην κάθε ομάδα στόχου αναφέροντας και τα ανάλογα προστατευτικά μέτρα. Ο ρόλος τους είναι συμβουλευτικός και καθοδηγητικός, ενώ παράλληλα δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για την αφύπνιση του αισθήματος ασφάλειας και εμπιστοσύνης στις Δημοτικές και Αστυνομικές αρχές.

- Τα Τοπικά Συμβούλια Πρόληψης Παραβατικότητας σε συνεργασία με τοπικούς, σχολικούς συλλόγους κ.ά. θα δύνανται να πραγματοποιήσουν **θεατρικές, μουσικές εκδηλώσεις κ.ά.** με αφορμή **θεματικές ενότητες που σχετίζονται με την παραβατικότητα** όπως οι προαναφερθείσες παγκόσμιες ημέρες, καλώντας να συμμετάσχουν άτομα όλων των ηλικιών.
- **Σύσταση και συντονισμός δικτύου εθελοντών - στελεχών πρόληψης** σε κάθε Το.Σ.Π.ΠΑ. κατά τομείς όπως:
  - Οδική συμπεριφορά
  - Παραβατική συμπεριφορά
  - Σχολική και εξωσχολική βία
  - Χρήση ναρκωτικών
  - Κακοποίηση, εκμετάλλευση ανηλίκων
  - Κακοποίηση, εκμετάλλευση γυναικών

ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

ΑΜΕΣΕΣ & ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

- Λήψη μέτρων και πολιτικές παρεμβάσεις απογκετοποίησης .
  - Ενδυνάμωση του αστυνομικού τμήματος και ενίσχυση των μέτρων:
    1. Αστυνομικός της γειτονιάς
    2. Πεζές περιπολίες
    3. Δίκυκλη Αστυνόμηση (ΔΙ.ΑΣ)
  - Ενίσχυση του θεσμού της Δημοτικής αστυνομίας
  - Εφαρμογή μέτρων για ασφαλή μετακίνηση μαθητών, πολιτών με τα ΜΜΜ & συγκεκριμένα με τα λεωφορεία.
  - Αναβάθμιση ΣΚΑ, προαστιακού & αύξηση ένστολων στις αποβάθρες
  - Πρόσληψη εξειδικευμένου προσωπικού φύλαξης των σχολείων, καθ' όλη την διάρκεια της ημέρας, καθώς και βελτίωση της υλικοτεχνικής υποδομής και του εξοπλισμού των σχολείων για την ενίσχυση του επιπέδου ασφάλειάς τους (καλύτερο φωτισμό, κλειδαριές, κουδούνια, επισκευές όπου είναι απαραίτητο, καλύτερες περιφράξεις κλπ)
  - Καθαρισμός εγκαταλελειμμένων κτιρίων και προφύλαξη αυτών.
  - Αναμόρφωση πλατειών και πάρκων με ενισχυμένο φωτισμό.
- (Να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στις παιδικές χαρές, στα προαύλια σχολείων και εκκλησιών, καθώς και σε ακάλυπτους χώρους γύρω απ' αυτά και γενικότερα σε ερημικές περιοχές, έτσι ώστε εμμέσως να απομακρυνθούν ομάδες ατόμων που αποτελούν παραβατικά στοιχεία).
- αφαίρεση παραβατικών graffiti από κοινόχρηστους τοίχους
  - Να γίνει επαναφορά του νομοθετικού πλαισίου για την οπλοκατοχή, την οπλοχρησία και την διακίνηση ναρκωτικών από πλημμελήματα σε κακουργήματα.

ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

- Η τοπική αυτοδιοίκηση Α' και Β' βαθμού, να αναλάβει τις ευθύνες της και να διεκδικήσει κονδύλια για την στελέχωση δομών κοινωνικής πρόνοιας.
- Να συνταχθεί έκθεση καταγραφής του τοπικού εγκλήματος ώστε να χρησιμοποιηθεί ως βάση, για να αποφασισθεί ποια ζητήματα έχουν προτεραιότητα
- Παρεμβάσεις στους νέους πριν αρχίσουν να εκδηλώνουν παραβατική συμπεριφορά με:
  1. Αμφισβήτηση της αντικοινωνικής & εγκληματικής συμπεριφοράς μέσα από συζητήσεις και ημερίδες με ειδικούς
  2. Ανάπτυξη γνώσεων και δεξιοτήτων που σχετίζονται με προβλήματα συμπεριφοράς όπως: διαχείριση θυμού, επίδραση του ψευτοπαλικάρισμού, ναρκωτικά, αλκοόλ κλπ.
  3. Ανάπτυξη της προσωπικότητας & της αυτοπεποίθησης μέσω του αθλητισμού, ομαδικής εργασίας & ευκαιριών ανάδειξης ηγετικών ικανοτήτων
  4. Ενδυνάμωση βασικών & δια βίου δεξιοτήτων όπως η στοιχειώδης παιδεία, η επικοινωνία, η προσωπική ασφάλεια κ.λπ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

<https://opencourses.auth.gr/modules/document/file.php/OCRS157/%CE%A0%CE%B1%CF%81%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B9%CE%AC%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82%20%CE%9C%CE%B1%CE%B8%CE%AE%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%BF%CF%82/04%CE%BF%20%CE%BC%CE%AC%CE%B8%CE%B7%CE%BC%CE%B1%20%CE%91%CE%9C.pdf>

<http://psycosynthesis.blogspot.com/2009/09/blog-post.html>

<https://omegalive.com.cy/narkwtika-kai-egklhmatikothta-oi-oysies-mporei-na-odhghsoyn-sto-egklhma>

<https://www.tlife.gr/family/giati-oi-efivoi-odigountai-stin-paravatiki-symperifora/>

<https://www.vlioras.gr/Philologia/Composition/Via.htm>

<http://4gym->

[ptolem.koz.sch.gr/uploads/files/59/%CE%B2%CE%B9%CE%B1%20%CE%BA%CE%B1%CE%B9%20%CE%B5%CE%B3%CE%BB%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1.pdf](http://4gym-ptolem.koz.sch.gr/uploads/files/59/%CE%B2%CE%B9%CE%B1%20%CE%BA%CE%B1%CE%B9%20%CE%B5%CE%B3%CE%BB%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1.pdf)

https://latistor.blogspot.com/2017/01/blog-post_30.html

<http://www.cityofathens.gr/sites/default/files/el.png>